

R

BỘ THƯƠNG MẠI
ĐỀ TÀI KHOA HỌC MÃ SỐ: 2003 - 78 - 007

**CÁC GIẢI PHÁP ÁP DỤNG CÁC PHƯƠNG THỨC
KINH DOANH THƯƠNG MẠI CỦA DOANH NGHIỆP
TRONG ĐIỀU KIỆN CHUYỂN SANG KINH TẾ
THỊ TRƯỜNG VÀ HỘI NHẬP KINH TẾ QUỐC TẾ**

Cơ quan chủ quản : *Bộ Thương mại*
Cơ quan chủ trì thực hiện : *Viện Nghiên cứu Thương mại*
Chủ nhiệm : *Ths. Phạm Thị Cải*
Thành viên đề tài: : *CNKT. Hà Hữu Đức*
CNKT. Vũ Tuyết Lan

CƠ QUAN CHỦ TRÌ THỰC HIỆN CHỦ TỊCH HỘI ĐỒNG NGHIỆM THU

CƠ QUAN QUẢN LÝ ĐỀ TÀI

Hà Nội, 12/2004

5326

2005-78-249/KQ

16/5/05.

MỤC LỤC

Nội dung	Trang
LỜI NÓI ĐẦU	1
<i>Phần thứ nhất: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ PHƯƠNG THỨC KINH DOANH THƯƠNG MẠI</i>	3
I - Một số vấn đề lý luận chung	3
1. Khái niệm về phương thức kinh doanh thương mại	3
2. Phân loại các phương thức kinh doanh thương mại	4
II- Khái niệm, đặc điểm và tầm quan trọng của các phương thức kinh doanh tại các doanh nghiệp	6
1. Khái niệm, đặc điểm và tầm quan trọng của phương thức kinh doanh hàng đổi hàng	6
2. Khái niệm, đặc điểm và tầm quan trọng của phương thức kinh doanh đại lý	6
3. Khái niệm, đặc điểm và tầm quan trọng của phương thức kinh doanh theo hợp đồng tiêu thụ nông sản hàng hoá theo Quyết định số 80/2002/QĐ- TTg ngày 24/6/2002	8
4. Khái niệm, đặc điểm và tầm quan trọng của phương thức kinh doanh kỳ hạn	10
5. Khái niệm, đặc điểm và tầm quan trọng của phương thức kinh doanh thương mại điện tử	11
6. Khái niệm, đặc điểm và tầm quan trọng của phương thức kinh doanh bán hàng đa cấp	14
III - Kinh nghiệm của một số nước trong việc áp dụng các phương thức kinh doanh thương mại	15
1. Kinh nghiệm của Trung Quốc trong việc thực hiện phương thức kinh doanh hàng đổi hàng	15
2. Kinh nghiệm của Thái Lan trong việc áp dụng phương thức kinh doanh thương mại điện tử và phương thức kinh doanh kỳ hạn	16
3. Một số bài học rút ra cho Việt Nam	19

Phần thứ hai: THỰC TRẠNG ÁP DỤNG CÁC PHƯƠNG THỨC KINH DOANH THƯƠNG MẠI CỦA DOANH NGHIỆP VIỆT NAM TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY	22
I- Thực trạng áp dụng một số phương thức kinh doanh thương mại của doanh nghiệp Việt Nam trong thời kỳ chuyển sang kinh tế thị trường và hội nhập kinh tế quốc tế	22
1. Thực trạng áp dụng phương thức kinh doanh hàng đổi hàng	22
2. Thực trạng áp dụng phương thức kinh doanh đại lý	23
3. Thực trạng áp dụng phương thức kinh doanh theo hợp đồng tiêu thụ nông sản hàng hoá	24
4. Thực trạng áp dụng phương thức kinh doanh thương mại điện tử	26
5. Thực trạng áp dụng phương thức kinh doanh bán hàng đa cấp	29
6. Thực trạng áp dụng phương thức kinh doanh kỳ hạn	31
II- Một số vấn đề cần quan tâm giải quyết khi áp dụng các phương thức kinh doanh thương mại ở Việt Nam	33
1. Đối với phương thức kinh doanh hàng đổi hàng	33
2. Đối với phương thức kinh doanh đại lý	34
3. Đối với phương thức kinh doanh theo hợp đồng	35
4. Đối với phương thức kinh doanh thương mại điện tử	36
5. Đối với phương thức kinh doanh bán hàng đa cấp	37
6. Đối với phương thức kinh doanh kỳ hạn	39
Phần thứ ba: CÁC GIẢI PHÁP CHỦ YẾU NHẪM ÁP DỤNG HIỆU QUẢ CÁC PHƯƠNG THỨC KINH DOANH THƯƠNG MẠI CỦA DOANH NGHIỆP VIỆT NAM TRONG TÌNH HÌNH MỚI	40
I- Những nhân tố ảnh hưởng đến việc áp dụng các phương thức kinh doanh thương mại của doanh nghiệp Việt Nam trong bối cảnh hội nhập	40
1. Các nhân tố quốc tế	40
2. Các nhân tố trong nước	42
II- Quan điểm về việc áp dụng các phương thức kinh doanh thương mại trong bối cảnh hội nhập của Việt Nam	45
III- Triển vọng áp dụng một số phương thức kinh doanh hiện đại phù hợp với yêu cầu của quá trình hội nhập kinh tế quốc tế	49

- | | |
|---|----|
| 1. Triển vọng phát triển thương mại Việt Nam trong quá trình hội nhập kinh tế quốc tế | 49 |
| 2. Triển vọng áp dụng một số phương thức kinh doanh thương mại hiện đại ở Việt Nam | 51 |

IV.- Các giải pháp đối với doanh nghiệp nhằm áp dụng hiệu quả các phương thức kinh doanh thương mại trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế **53**

- | | |
|--|----|
| 1. Giải pháp về việc xây dựng các thị trường mục tiêu | 53 |
| 2. Giải pháp về việc xây dựng các mặt hàng kinh doanh trọng điểm | 54 |
| 3. Giải pháp về việc lựa chọn và áp dụng phương thức kinh doanh phù hợp với từng loại hình doanh nghiệp | 55 |
| 4. Giải pháp về việc thực hiện nhiều phương thức kinh doanh trong doanh nghiệp | 57 |
| 5. Giải pháp về việc áp dụng các phương thức kinh doanh thương mại hiện đại trong doanh nghiệp | 59 |
| 6. Giải pháp về việc nâng cao năng lực quản lý và năng lực kinh doanh của cán bộ quản lý và cán bộ kinh doanh trong doanh nghiệp | 60 |
| 7. Các giải pháp khác | 60 |

V- Các giải pháp của Chính phủ nhằm hỗ trợ cho các doanh nghiệp trong việc lựa chọn và áp dụng hiệu quả các phương thức kinh doanh thương mại **61**

- | | |
|--|----|
| 1. Giải pháp về việc tạo hành lang pháp lý thuận lợi cho việc thực hiện hiệu quả các phương thức kinh doanh của doanh nghiệp | 61 |
| 2. Giải pháp về việc nâng cao năng lực của cơ quan quản lý Nhà nước về thương mại | 63 |
| 3. Giải pháp về việc lựa chọn phương thức quản lý tương ứng và thích hợp đối với từng phương thức kinh doanh | 64 |
| 4. Giải pháp về xúc tiến thương mại, đào tạo nguồn nhân lực để giúp doanh nghiệp có hiểu biết nhằm thực hiện có hiệu quả các phương thức kinh doanh thương mại | 65 |
| 5. Giải pháp về việc thiết lập cơ chế xử lý vi phạm khi các bên tham gia không tuân thủ những điều khoản đã cam kết | 67 |
| 6. Các giải pháp khác | 68 |

KẾT LUẬN **70**

PHỤ LỤC

TÀI LIỆU THAM KHẢO

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

ASEAN	Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á
APEC	Diễn đàn hợp tác kinh tế châu Á - Thái Bình Dương
AFTA	Khu vực mậu dịch tự do ASEAN
ACFTA	Khu vực mậu dịch tự do ASEAN – Trung Quốc
CHDCND	Cộng hoà dân chủ nhân dân
e-ASEAN	Thương mại điện tử ASEAN
e- APEC	Thương mại điện tử APEC
EU	Liên minh châu Âu
GDP	Giá trị tổng sản phẩm quốc nội
NAFTA	Khu vực mậu dịch tự do Bắc Mỹ
USD	Đôla Mỹ
WTO	Tổ chức Thương mại thế giới

LỜI NÓI ĐẦU

Hiện nay, Việt Nam đang thực hiện quá trình chuyển đổi từ nền kinh tế kế hoạch hoá tập trung sang nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa. Đây là điều kiện thuận lợi cơ bản nhất để các doanh nghiệp Việt Nam có khả năng thực hiện các giao dịch thương mại trong nội bộ nền kinh tế cũng như với nước ngoài.

Từ khi Luật Thương mại được ban hành, quy định việc mở rộng quyền tự chủ kinh doanh của các doanh nghiệp thuộc mọi thành phần kinh tế, các doanh nghiệp có thể lựa chọn và áp dụng một hoặc nhiều phương thức kinh doanh thương mại mà họ cho là hiệu quả nhất với mục tiêu tăng lợi nhuận, đẩy mạnh khối lượng hàng hoá buôn bán, giao dịch, góp phần thúc đẩy hoạt động lưu thông hàng hoá trong nước và phát triển xuất khẩu.

Trong điều kiện hiện nay, hội nhập kinh tế khu vực và quốc tế đang trở thành xu hướng phát triển chung của thế giới, môi trường cạnh tranh của các doanh nghiệp ngày càng được mở rộng, mức độ cạnh tranh ngày càng gay gắt (cả ở thị trường trong nước và thị trường quốc tế), việc lựa chọn phương thức kinh doanh phù hợp và hiệu quả không chỉ là cơ sở để các doanh nghiệp đạt lợi nhuận kinh doanh cao mà còn tạo cơ hội để phát triển, mở rộng sản xuất - kinh doanh của mình.

Tuy nhiên, trên thực tế, các doanh nghiệp còn nhiều lúng túng trong việc lựa chọn và áp dụng các phương thức kinh doanh thương mại, nhiều tồn tại, bất cập vẫn nảy sinh làm giảm hiệu quả kinh doanh của doanh nghiệp và cản trở đến công tác quản lý doanh nghiệp của Nhà nước.

Để thúc đẩy hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp Việt Nam và nâng cao hiệu quả công tác quản lý doanh nghiệp của Nhà nước, cần nghiên cứu cơ sở lý luận và thực tiễn phát triển các phương thức kinh doanh thương mại, đánh giá thực trạng áp dụng và phát triển các phương thức kinh doanh của các doanh nghiệp Việt Nam trong thời kỳ chuyển sang nền kinh tế thị trường, tìm ra được những tồn tại có tính bức xúc, đề xuất các giải pháp giúp cho doanh nghiệp có thể lựa chọn và áp dụng các phương thức kinh doanh phù hợp và hiệu quả nhất, đồng thời giúp cho các cơ quan quản lý Nhà nước về thương mại có được cách thức quản lý thích hợp nhất đối với việc thực hiện từng phương thức kinh doanh của doanh nghiệp trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế đang diễn trên phạm vi toàn thế giới.

Từ những lý do cơ bản nêu trên, tháng 10/2003, Bộ Thương mại đã xét duyệt và cho phép nghiên cứu đề tài: ***"Các giải pháp áp dụng các phương thức kinh doanh thương mại của doanh nghiệp trong điều kiện chuyển sang kinh tế thị trường và hội nhập kinh tế quốc tế"***.

Mục tiêu nghiên cứu của đề tài là: Làm rõ cơ sở lý luận của việc lựa chọn và áp dụng các phương thức kinh doanh thương mại tại các doanh nghiệp; Phân

tích, đánh giá thực trạng việc lựa chọn và áp dụng các phương thức kinh doanh thương mại của các doanh nghiệp Việt Nam trong thời kỳ chuyển sang nền kinh tế thị trường; Đề xuất các giải pháp đối với các doanh nghiệp trong việc lựa chọn và áp dụng một cách hiệu quả các phương thức kinh doanh thương mại hiện đại, phù hợp với yêu cầu của quá trình hội nhập kinh tế khu vực và quốc tế, kiến nghị các giải pháp đối với Nhà nước nhằm hỗ trợ doanh nghiệp trong việc lựa chọn và áp dụng các phương thức kinh doanh thương mại trong tình hình mới.

Đối tượng nghiên cứu của đề tài là các phương thức kinh doanh thương mại được thực hiện ở các doanh nghiệp thuộc mọi thành phần kinh tế nhằm thực hiện việc mua, bán, trao đổi hàng hoá và các chính sách, qui định về công tác quản lý Nhà nước đối với các phương thức kinh doanh thương mại.

Phạm vi nghiên cứu của đề tài là các doanh nghiệp Việt Nam thuộc các thành phần kinh tế có hoạt động mua bán, trao đổi hàng hoá (thực hiện lưu thông hàng hoá trong nước và xuất nhập khẩu) trong thời gian 10 năm trở lại đây.

Việc nghiên cứu đề tài sẽ có khả năng áp dụng tốt cho các doanh nghiệp trong quá trình xây dựng chiến lược phát triển sản xuất - kinh doanh, nâng cao khả năng cạnh tranh và hiệu quả kinh doanh của doanh nghiệp.

Đề tài sẽ giúp cho các cơ quan quản lý Nhà nước có thể tham khảo trong việc nghiên cứu hoàn thiện chính sách, cơ chế quản lý kinh doanh, có cách thức và cơ chế quản lý phù hợp đối với từng phương thức kinh doanh thương mại ở doanh nghiệp. Trên cơ sở đó, Nhà nước tạo cho các doanh nghiệp có được cơ sở pháp lý thuận lợi để phát triển sản xuất - kinh doanh, tránh được những lúng túng, bị động trong việc thực thi chính sách của Nhà nước.

Để hoàn thành việc nghiên cứu, Đề tài đã sử dụng phương pháp khảo sát và thu thập thông tin, tư liệu, xử lý, phân tích số liệu, đối chiếu, so sánh bằng phương pháp chỉ số, tham khảo ý kiến chuyên gia, hội thảo chuyên đề...

Ngoài lời nói đầu, kết luận và các phụ lục, nội dung chính của Đề tài gồm 3 phần:

Phần thứ nhất: Cơ sở lý luận về phương thức kinh doanh thương mại

Phần thứ hai: Thực trạng áp dụng các phương thức kinh doanh thương mại của doanh nghiệp Việt Nam trong giai đoạn hiện nay

Phần thứ ba: Các giải pháp chủ yếu nhằm áp dụng hiệu quả các phương thức kinh doanh thương mại của doanh nghiệp Việt Nam trong tình hình mới

Do giới hạn về nguồn tài liệu cũng như thời gian và lực lượng nghiên cứu, kết quả nghiên cứu của Đề tài sẽ không tránh khỏi những thiếu sót. Ban chủ nhiệm Đề tài xin cảm ơn các cơ quan và các chuyên gia đã giúp đỡ để chúng tôi hoàn thành nhiệm vụ nghiên cứu Đề tài.